

Үбүлүөйдээх биир дойдулаахпыт
— МИХАИЛ ГУЛЯЕВ

2-3

Маарыкчаан
ыччаттара

4-5

Чурапчыга күн тахсар!
САНА ОЛОХ

12+

2021 сыл
Тохсунньу
26 күнэ
оптуорунньук
№ 5
(11758)

Чурапчы улуунун хаһыата • ХАҤЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР • @sanaoloh

оптуорунньук: тохсунньу 26 > ахсынньы 27 > чаппар тохсунньу 28 > бастыксыз тохсунньу 29 > суббота тохсунньу 30 > баскыһынньы тохсунньу 31 > банидизинньик олунньу 1

— СОНУННАР —

“СУОЛГА КӨМӨ” туһалаах өгө тэрилиннэ

Суол баарын тухары суолпар киһи кыһыннары, сайыннары араас хайысханан түүннэри-күннэри айанныыр. Айанга араас буолуон сөп, ордук билигин тымныы үгүннээн турар күннэригэр айанныыр олус сэрэхтээх — эмискэ кыһалга тирээтэбинэ, хантан да көмөлөһүннэрэр кыах суох буола түһэрэ баар суол.

Ол туһуттан Чурапчы нэһилиэгин уолаттара Константин Фомин уонна Егор Колмогоров урбаан тэринэн, “Суолга көмө” диэн ааттаан, бэйэлэрин күүстэринэн дьоһуннаах дьаалаларын саҥалаатылар.

“Манньык толкуй өссө былырын кирибитэ, онтон ыла күүскэ ылсан, бу быйылгыттан саҥалаан эрэбит. Эрдэ бэйэм уһун айанга суолпарынан сылдьан баран, доруобуйам туругунан тохтоон, билигин бу дьаалаланан дьарыктанан эрэбит. Манньык өгөнү билигин Аллараа Бэстээххэ, Тааттага онорор буоллулар эрэри, биһиги эмиз илин энээр улуустары барыларын хаба сатыыбыт. Ыһырдылар да, УАЗ-фермербитинэн айанныыбыт. Өгөбүтүгэр тонмут массыыналары ириэри, уматыгы тиздэн биэри, соһон туһаннаах сиргэ илдьи, кыра өрөмүөн үлэлэрэ (сыбаарка, болгарканан быһыы о.д.а.), сөптөөх сапчаас булан аҕалан спордуу, көлүөһэни уларытыы, үрдэри кириэр, ону таһынан итии чэйинэн хааччыйабыт. Бу кылгас кэм иһигэр улахан массыыналары ириэрэн биэрэн көмөлөстүбүт. Өгөлөр төлөбүрдээхтэр, аҕааччылар син биир ону интэриэһиргир буолуохтаахтар:

— Улахан массыынаны ириэри 5 тыһ. солк. саҥаланар (пускателлиир буспахпына, эбии 2 тыһ. солк);

— Айаннаан тийиһибитин биэрэстэнэн аахсабыт, 1 биэрэстэ 50 солк (биир тийиһитин ааҕабыт);

— Кыра массыынаны ириэри 2 тыһ. солк саҥалаан буолар;

— Массыынаны соһуу 7 биэрэстэҕэ диэри 1,5 тыһ. солк, онтон салгыы биэрэстэтин аайы 50 солк эбэн иһэбит.

Манньык улахан тымныыларга ороскуот син биир үрдүк буолар, уматыгы элбэи үрдэрэбин. Улахан массыыналар сэлээркэлэрэ тонор, онно ким да буруйда суох. Холобур, баҕаһаа ириэрбит массыынабыт сэлээркэтэ тонон хаалбыт этэ. Ити курдук араас быһылааннар тахсыталыыллар”, — диэн Константин Дмитриевич кэпсир.

Бу ыстатыйаны ааҕар, ыраах айанга турунар суолпардар тустарыгар туһаныахтара диэн эрэнэбит. “Суолга көмө” төлөпүүннэрин нүөмэрэ: 89248981299 эбэтэр 112 суһал нүөмэргэ эрийэн кэпсэтиэххитин сөп. Айангыт аартыга соргулаах буоллун!

Эдэр Карбышевтар кэккэлэрэ хангыыр

Тохсунньу 21 күнүгэр Иван Павлов аатынан Чурапчы орто оскуолатыгар, Инженернэй сэбилэниилээх күүстэр 320 сылларыгар сөп түбэһиннэрэн, былырынныгыттан саҥалаан ытыллар Карбышевскай байыаннай-инженернэй юнармейскай этэрээккэ эбии оболору ылыы үөрүүлээх чааһа онлайн-эрэсиминэн ытылынна.

Кэтэхтэн биэриини СӨ Ил Түмэн дьокутаата, салпаас майора Семен Никитин, Семен Флегонтов аатынан Хадаар орто оскуолатын, Семен Яковлев-Эрилик Эристиин аатынан Чакыр орто оскуолатын, Тихон Каженкин аатынан Арыылаах орто оскуолатын уонна Василий Соловьев-Болот Боотур аатынан Хатылы орто оскуолатын байыаннай-патриотическай кулуубун иитиллээчилэрэ салайааччыларын кытары кытыннылар.

“Эдэр Карбышевтар” хамсааһын Киин ыстаабын начаалынньыга Анатолий Храмов, СӨ Баһылыга уонна Бырабыыталыстыба дьаһалтатын салайааччыта, инженернэй сэбилэниилээх күүстэр старшай сержана Афанасий Владимиров, СӨ Ыччакка уонна социальнай коммуникация министиэриэ Степан Саргыдаев, “Эдэр Карбышевтар” хамсааһын Саха сиригэр ыстаабын начаалынньыга, подполковник Николай Андреев, Иван Павлов аатынан Чурапчы орто оскуолатын дириэктэрэ Михаил Дьячковскай сүрүн тылы эттилэр.

Кэтэхтэн көрөр уонна бу улахан хамсааһынга бириэстэлэрин этэн, сана кириэр оболорго Иван Павлов аатынан орто оскуолатын иһинэн үлэлиир “Память” байыаннай-патриотическай хамсааһын иитиллээчилэрэ хааман уонна бэйэлэрин сатабылларын, үөрүйэхтэрин көрдөрдүлэр. Карбышев сэбилэниилээх күүстэрин былаабын көтөхтүлэр.

“Оскуолабыт иһинэн үлэлиир “Память” байыаннай-патриотическай кулуупка 2017 сылтан саҥалаан сылдьабын. Карбышевскай хамсааһын биһиги оскуолабытыгар 2019 сылтан тариллибитэ. Бэйэм санаабар, бу Арасыйа таһымнаах юнармейскай этэрээт буолар, онно кириэхпиттэн бэйэбитин кадеттар курдук сананабыт. Онон ааспыт Патриотизм сылыгар уонна дойдубутугар Албан аат сылыгар анаан, оскуолабыт сүрдээх элбэх тэрээһини ыыппыта, онно биһиги кулууппут чилиэннэрэ барытыгар ситиһилээхтик кыттыбылпыт. Билигин туругунан, 10 буолан дьарыктанабыт. Аан маннай дьарыктаабыт киһибитинэн, бука бары ытыктыр учууталбыт, убайбыт Александр Андреевич Оконешников олус үчүгэйдик дьарыктаабыта, киниттэн барытын үөрэммит. Ол кэнниттэн Игорь Васильев, быйылгыттан Александр Ефимов кэллэ. Бу кулуупка дьарыктаныы инники олохтутугар, үлэ-хамнаска күүс-көмө буолуоҕа диэн эрэнэбин. Бэйэм сулууспалы барыахпын баҕарабын ол эрэри, гражданскай летчик үөрбэр туттарсар санаалаахпын, оттон сулууспабар байыаннайынан кириэхпин баҕарабын”, — диэн “Память” байыаннай-патриотическай кулууп старшай иитиллээчигэ, быйылгы выпускник Саша Сергеев кэпсир.

Сахабыт сиригэр, улууспутугар “Эдэр Карбышевтар” хамсааһын салбанан барытыгар СӨ Ыччакка уонна социальнай коммуникация министиэриэ Степан Анатольевич Саргыдаев улахан өгөлөөх диэн Таатта уонна Чурапчы байыаннай хамыһаара, подполковник Николай Михайлович Андреев кэпсир. “Биһиги бу аҕыйах хонуктаабыта Степан Анатольевич бэйэтин көрсөн, инженернэй сэбилэниилээх күүстэр ааттарыттан махтал суругу туттардыбыт. Степан Саргыдаев Арасыйа атын регионнарыттан соботох министиэриэ бэйэтин тийэн, сөбүлэннэ хардарыта илии баттаһан, бу хамсааһын сайдытыгар улахан өйөбүл буолбута. Анараа собуруу баар байыаннай кэлиэгэлэрбит күн бүгүннэ диэри Степан Анатольевич кэлэн барытын олус истинник саныыллар”

Тустуу түһүлгэтигэр — улуус бөбөстөрө

Тохсунньу 22 күнүгэр Олимпийскай чөмпүйүн Павел Пинигин төрөөбүт-үөскээбит түөлбөтигэр Дирингэ, киһи төрөппүт аҕата Павел Титович Пинигин аатынан ыспартыыбынай саалаҕа Чурапчы улуунун нэһилиэгэтин хамаанданан уонна бириддиэлээн бастыыр иһин тустууга күрэхтэһии ыытылынна. Күрэхтэһиини онлайн-эрэсиминэн 1000-тан тахса киһи кэтээтэ.

Уолсайа, 13 нэһилиэгтэн 91 бөбөс кэлэн күрэхтэстэ. Күрэхтэһии кылаабынай судьуйатынан көнүл тустууга ССРС успуордун маастара, хапсаҕайга СӨ успуордун маастара, СӨ үтүөлээх тириэньэрэ Кирилл Николаевич Захаров үлэлээтэ. Күрэхтэһии былаһын тухары, улуус дьаһалтатын успуорка уонна физическай култуураҕа салалтатын начаалынньыга Иван Иванович Оконешников бэйэтинэн комментатордаан, бэрт сэргэх күрэхтэһии буолла.

Уолаттар төһө да хамсык кэмэ буолан, өр күрэхтэспэтэхтэрин үрдүнэн, үчүгэй бэлэмнээхтэрин көрдөрдүлэр, кыраһыбай кирииллэри көрдөрдүлэр. Ол курдук, Ыйаһыннарынан бастаабыттары билиһиннэрэбин.

57 киһлэс — Петр Жегусов (Одьулуун);
65 киһлэс — Андрей Софронов (Хадаар);
75 киһлэс — Николай Захаров (Төлөй);
85 киһлэс — Стив Попов (Мырыла);
95 киһлэс — Николай Терютин (Кытаанах);
95 киһлэттэн үөһэ Ыйаһыннаахтарга — Петр Соловьев (Мырыла);

Бэтэрээннэргэ:
60 киһлэс — Рустам Артемьев (Хадаар);
70 киһлэс — Айаал Павлов (Чурапчы);
80 киһлэс — Эдуард Федоров (Хоптобо);
90 киһлэс — Александр Андреев (Хоптобо);
90 киһлэттэн үөһэ — Семен Собакин (Мырыла).

“Күрэхтэһиибит тухс баар санитарнай нуорманы тутуһан, суһал ыстаап бэйэтин ыйытынан, биһиги нэһилиэгитигэр буолан ааста. Миэстэлэспит ыспарсымыаннар бука бары грамоталарынан, мэтээллэринэн наҕараадаланнылар. Күрэхтэһии ытыллытыгар күүс-көмө буолбут улууспут успуорка салалтатыгар, бэйэм нэһилиэгим дьонугар-сэргэтигэр, тэрийээчиллэригэр бука барыларыгар Хоптобо нэһилиэгин дьаһалтатын аатыттан дириң махталбын тиздэбин”, — диэн баһылык Борис Петрович Архипов бу сарсыарда төлөпүүнүн эрийэн кэпсээтэ.

Нэһилиэгэр хамаанданан кирииллэригэр:

1 миэстэ — Соловьев нэһилиэгэ;
2 миэстэ — Чурапчы нэһилиэгэ;
3 миэстэ — Сылан нэһилиэгэ;
4 миэстэ — Хоптобо нэһилиэгэ.

Хаартыска ааптар бэйэтин архыбыттан ытылынна.

Балаһаны бэлэмнээтэ Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

— ҮБҮЛҮӨЙДЭЭХ БИИР ДОЙДУЛААХПЫТ —

Уважаемый Михаил Дмитриевич!

От имени Государственного Собрания (Ил Тумэн) Республики Саха (Якутия) и от себя лично поздравляю Вас со знаменательной датой в Вашей жизни – 65-летием со дня рождения.

Выражаю признательность за Вашу добросовестную и плодотворную работу на благо родной республики!

В республике Вас знают как известного государственного деятеля и талантливого организатора физкультурного движения, неустомимого пропагандиста и энтузиаста спорта, человека активной жизненной позиции, оставившего яркий след в истории физической культуры и спорта Республики Саха (Якутия).

После окончания Якутского педучилища, затем Омского государственного института физической культуры и спорта Вы возвращались в родной Чурапчинский район, работе в котором стала начальным

этапом в профессиональной и трудовой деятельности. В Вашем становлении как специалиста, организатора, руководителя, крупной авторитетной личности большую роль сыграл выдающийся тренер Дмитрий Петрович Коркин. Его безусловное влияние прослеживается в течение всей Вашей жизни и деятельности.

Во многом благодаря Вашей яркой индивидуальности, настойчивости и упорному труду Вы добились открытия и руководили Чурапчинской республиканской спортивной средней школой-интернатом им. Д.П. Коркина, затем первым в России вузом в сельской местности Крайнего Севера – Чурапчинским государственным институтом физической культуры и спорта. Не менее впечатляющие показали себя во время работы председателем Государственного комитета Республики Саха (Якутия) по физической культуре и спорту, министром спорта Республики Саха (Якутия), заместителем председателя Правительства Республики Саха (Якутия). Вы всегда стремились к внедрению передового спортивного и педагогического опыта, новаторских идей и инициатив. Много внимания уделяли строительству спортивных объектов, укреплению материально-технической базы спортивных школ, повышению квалификации и мастерства тренеров, проведению многочисленных спортивных мероприятий российского и международного уровня, подготовке спортсменов, защищавших честь своей страны на самых престижных соревнованиях мира.

В сентябре 2018 года земляки избрали Вас народным депутатом Республики Саха (Якутия), и сегодня Вы возглавляете постоянный комитет по делам молодежи, физической культуре и спорту Государственного Собрания (Ил Тумэн) Республики Саха (Якутия) VI созыва.

Ваш авторитет – это итог многолетнего плодотворного труда, огромного профессионального опыта и личного вклада в решение многих государственных задач. Благодарен Вам за особое отношение к развитию спорта и физической культуры в Республике Саха (Якутия), формирование прочной законодательной базы спортивной сферы, за совместное плодотворное сотрудничество.

Уважаемый Михаил Дмитриевич! От всей души желаем Вам долгих лет жизни, крепкого здоровья, благополучия Вам и Вашим близким!

Уверены, что Ваш профессионализм и жизненный опыт будут основой для многих добрых дел на благо процветания родной Якутии, укрепления парламентаризма в республике.

Председатель Государственного Собрания (Ил Тумэн) Республики Саха (Якутия) П.В. ГОГОЛЕВ.

Ил Түмэн наукага, үөрэххэ, култуурага, сонуну кизинник таргатар ситимнэргэ уонна уопастыбаннай тэрилтэлэр дьыалаларыгар сис кэммитизтин бэрэссэдээтэлэ Феодосия Габышева:

Михаил Дмитриевичтин үлэбит биографията атыллы: иккиэн министиридинэн, Бырабылталыстыба бэрэссэдээтэлин солбуулааччыларын үлэлээн ааспыттыт. Билигин норуот дьокументаарын, сис кэммитизтир бэрэссэдээтэллэрин быһыытынан хардарыта өйөнсөн, өйдөһөн сылдьарбытыгар, түгэнкиэн туһанан, истинник махтанабын. Маны таһынан, салабар кэммитизтир солбуулааччы буоларынан, күннэтэ алтыһан, биер санаанан үлэлибит.

Кини төрөөбүт Сахатын сирин устуруйатыгар улахан суолу-иһи хаалларбыт дьыалатынан Чурапчытаагы судаарыстыбаннай физкултуура уонна успортт үнүстүүтүн аабын. Төһөлөөх ыччат айылбаттан талаанын сайыннаран, чөл олобу тутуһан, идэни баһылаан, үлэли-хамсыы, үтүөнү үксэтэ сылдьара буолуой? Эссе биер сүдү политическай, социальнай суолталаах хамсааһынынан «Азия оолоро» Аан дойду таһымнаах оонньуу булар. Кэскиллээх толкуй, сыраны-сылбаны эрдэр дьаныардаах үлэ хайдах курдук ыччаттытын үрдүк чыпчаалларга көтүтүтэ, өрөспүүбүлүкэтин аар-саарга аатыртыт?

Бу да холбоурдартан Михаил Дмитриевич дьиннээх патриот, кизг көрүүлэрдээх салайааччы, сатабыллаах тэрийээччи буолара арылхайдык көстөр.

Михаил Дмитриевич бүгүнгү Ил Түмэн биер саамай уопуттаах ылааһынаах дьокументаа буоларын үлэтинэн-хамнаһынан быһбардааччыларыгар сыһынынан дахаастыы сылдьар. Кини салайар кэммитизтин болпуростарын хайысхатын успортт министиридинэн, Чурапчытаагы физкултуура уонна успортт үнүстүүтүгэр ректорынан үлэлээбит буолан, олох чуолкайдык иһиттэн билэр. Успортт, физкултуура хайысхатыгар федеральнай, атын регионнар структураларын салайааччыларын, тус бэйэлэрин билэрэ бүгүнгү үлэтигэр

таһуу күүс буолара чуолкай.

Михаил Дмитриевичтин эдэр сылдьан, успортт биер көрүнгүнэн – орто дистанцияларга сүүрүүгэ дьарыктаммыт буолан, бэркэ бэйэбитин өйдөһөбүт, ытыктаһабыт.

Биризмэ буллахпыттына, биергэ дьарыктанэбыт, хаалыктаах хаамабыт. Ол сылдьан элбэи субэлээбит, үлэбитин кытта бытааннабыт. Доторбун, кэллээгин үбүлүөһүнэн истинник эбэрдэлибин, дьолу-соргуну, чин олобу, үлэтигэр сангаттан-сага ситиһиини бабарабын.

Юрий НИКОЛАЕВ,

СӨ Ил Түмэн Судаарыстыбаннай Мунньаһын үлкэ, бүддьүөккэ, нолуок политикатыгар уонна бас билигэ, приватизацияга бастайааннай кэммитизтин бэрэссэдээтэлэ.

Арасыйыа физическай култуурага уонна успорка үтүөлээх үлэһитин, Арасыйыа уопсай үөрэхтээһинигэр бочуоттаах үлэһитин, педагогическай наука докторун, Чурапчы, Сунтаар, Бүлүү, Үөһээ Бүлүү, Амма улуустарын бочуоттаах олохтообун, Ил Түмэн Судаарыстыбаннай Мунньах дьокументаарын ытыктабыллаах Михаил Дмитриевич Гуляевы үбүлүөйдээх үтүө күнүгүнэн итиитик-истинник эбэрдэлибит!

Эн төрөөбүт улуустун, өрөспүүбүлүкэбит сайдыытыгар, сангаттан-сага таһымнаах тахсарыгар ситиһилээх уонна үтүө түмүктэрдээх үлэбин-хамнаһым үрдүктүк сыаналыбыт, кизин туттабыт. "Чурапчы-успортт туонатынан" аатырарыгар, салгыы сайдарыгар туһунан да кэмнэммит дьоһун кылааккын киллэрсэн, Арасыйыага бастакынан тыва сиригэр үнүстүүтү астаран үлэтигин улуустун устуруйатыгар көмүс буукубаларынан сурутунна. Күн бүгүн норуот дьокументаа буолан турар, өрөспүүбүлүкэбит, улуустун сайдыы сага аартыктарын арыларыгар кизг далааһыннаах тэрийсэр үлэн иһин мунура суох махталбытын биллэрэбит.

Тумус туттар, ытыктыыр киһибитигэр чиргэл доруобуйаны, үлэбэр-хамнасар, сага сабалаһыннара үрдүктэн үрдүк ситиһиллэри, тус бэйэбэр, дьиз кэргэнгэр дьолу-соргуну бабарабыт!

Эбэрдэни кытта Чурапчы улуунун баһылыга Андрей НОГОВИЦЫН, улуус дьокументаарын Сэбизтин бэрэссэдээтэлэ Афанасий ЗАХАРОВ.

Ытыктыыр салайааччыбытын Михаил Дмитриевич Гуляевы 65 сааскын томпочу туолбукунан, үбүлүөйдээх күнүгүнэн Чурапчытаагы судаарыстыбаннай физкултуура уонна успортт үнүстүүтүн бүтүтүн кэлэтибин, устудьуоннарын аатыттан итиитик-истинник эбэрдэлибит!

Эн Чурапчы биер маанылаах томпоругар – интэринээт-оскуолага Д.П. Коркин аатынан оскуола кэлэтибин уонна бэйэбин тулалаан сылдьар салалтаны кытта өрөспүүбүлүкэбит бастакы Бэрэсидьиинигэр Михаил Ефимович Николаевка кэскиллээх болпуроһу туруоран, тыва сиригэр бастакы үрдүк үөрэх кыһатын астарбытын.

Бу үлэ-хамнас билигин түмүктэрдээх буолла – сүүрбэ сыл тухары 2000 кэрингэ эдэр ыччат үрдүк үөрэги баһылаан, билигин успортт, доруобуйа сайдыытыгар өрөспүүбүлүкэ бары улуустарыгар, куораттарыгар, уонна да атын регионнара ситиһилээхтик үлэли-хамсыы сылдьаллар. Чурапчытаагы судаарыстыбаннай үнүстүүт эдэр исписэлиистэрэ эн суолун батыһан, кандидатскай диссертациялары көмүскээн, 20-чэ учуонай билигин өрөспүүбүлүкэбэ наука сайдыытыгар уонна сага национальнай көрүнгүрээ Арасыйыа таһымнаах тахсалларын туһугар үлэли-хамсыы сылдьаллар. Бу үлэ барыта түмүктээх буолан, билигин билиги национальнай көрүнгүрүт аан дойду таһымнаах табыстылар. Илин энгэр улуустар ыччаттара, дьонно-сэргэтэ туруктаах буолалларыгар уонна опорор успуобуйалара тутсарыгар элбэх бытааннаах үлэлэри ыыта сылдьабын.

Михаил Дмитриевич, өрөвөйдөөх үбүлүөһүнэн бабарахпыт этэ – эн ыра онгостубут баба санаан успортт уонна үөрэх кыһата өссө даһаны үрдүк таһымнаа тахсарыгар үлэли – хамсыы, субэ-ама буота туруаргар, уонна сага ыччат, сага тыла, сага култуурага уонна сага дьонно-сэргэтэ сайдалларыгар өссө даһаны субэбин-амабын бизэр туруаргар! Доруобуйаны, дьиз кэргэнгэр дьолу-соргуну бабарабыт!

Чурапчытаагы Судаарыстыбаннай физкултуура уонна успортт үнүстүүтүн салалтата, кэлэтиибэ.

Арасыйыа физическай култуурага уонна успорка үтүөлээх үлэһитин, Арасыйыа уопсай үөрэхтээһинигэр бочуоттаах үлэһитин, педагогическай наука докторун, Чурапчы, Сунтаар, Бүлүү, Үөһээ Бүлүү, Амма улуустарын бочуоттаах олохтообун, Ил Түмэн Судаарыстыбаннай Мунньах дьокументаарын, ытыктабыллаах Михаил Дмитриевич Гуляевы 65 сааскын туолбут үбүлүөйдээх күнүгүнэн, үлэлээбит оскуолан кэлэтибин аатыттан итиитик-истинник эбэрдэлибит!

Сахалыы мындыр өйгүнэн, тобуллабас толкуйгунан, сырдык, сыйаас санаабынан салайтаран, успортт сайдыытыгар болломтону ууран, "Уһулаан-оскуола-үрдүк үөрэх" хайысханан тыва сиригэр бастакынан үрдүк үөрэх кыһата аһылларыгар сырабын уурбукун үрдүктүк сыаналыбыт. Сылбайары билбэккэ, күүстээх, күрүөмнээх үлэ үөһүгэр эдэрди эримтин ыһыктыбакка, ыччаты кытта тэнгэ үлэлээргинэн астынабыт, төрөөбүт төрүт Чурапчы, үлэлээбит Улуу Куоркун оскуолата чэчири, чэлгийэ сайдарын, кэлэр кэскилэ үрдүү турурын туһугар айымнылаахтык, таһаарылаахтык үлэлээбиккинэн кизин туттабыт!

Ытыктыыр киһибитигэр Михаил Дмитриевичкэ, дьиз кэргэнгэр чэгиэн доруобуйаны, баба санаа бастынын, үтүө санаа үтүмэнин аныыбыт, дьоллоох олобу, бары кэрэни, үтүөнү ис сүрэхпититтэн бабарабыт!

Эбэрдэни кытта Д.П. Коркин аатынан ЧРСООЗИО оскуолатын кэлэтиибэ.

Кини өнгөтө улахан

Мин 1998 сыллааха о-чолорго Чурапчытаагы педучилищега үөрэнэ кирибитим. Онтон 1999 сыллааха үөрэнэ сырыттаһытына, Михаил Дмитриевич манна Чурапчыга үнүстүүт арылар буоллут, үчүгэй оолор талыллан кириэххит диэбитэ уонна сага үнүстүүт дьэтин манан тутуоххут диэн, бу билигин үнүстүүт туар былаһаакхатын ыйбыта. Бийиги о-чолорго сыаллаах-соруктаах, маастар буоларга талаһар устудьуоннар кини эппитэ хайаан да туолуоба, олоххо кириэбэ диэн итэбэйбиһит. Собеседование түмүгүнэн үнүстүүккэ кирибиһит уонна ол сваскыттан студэнтэри тэринэн үлэлииргэ бэлэмнэммиһит. Биер сыл иһигэр тутан киллэрбиһит.

Михаил Дмитриевич ректордыр кэмизер кинини кытта элбэх биллиилээх учуонайдар үлэлэспиттэрэ. Ж.К. Холодов, А.И. Завьялов, А.П. Оконешикова, А.Г. Карнеев уо.д.а. курдук биер санаалаах дьон түмсэн, үнүстүүт сайдарыгар көмөлөспүттэрэ.

2003с. үнүстүүтү бүтэрбитим кэннэ Михаил Дмитриевич этиитинэн, үнүстүүкүт сайдыытыгар үлэлээхтээххит диэн манна үлэли хаалдым. Мас тардыһытыгар научнай-чинчийэр үлэлэри ыппытым, преподавателлээбитим, тириэньэрдээбитим. Михаил Дмитриевич кэлэ-бара хайаан да сылдьан, көрөн-истэн, субэлээн бизэр. Кини уонна ректорым Иннокентий Иннокентьевич наука өттүгэр проректор буол диэн

этиилэрин ылынан, быйылгыттан үлэбин сабалаатым.

Михаил Дмитриевич ыраабы өтө көрөн, чолчу туолар былааннары туруортуур, тус-хайдах буолуохтаабын эрдэттэн билэр диэн биһиги, бастакы аһуустар, сыаналыбыт. Кини бастакы выпуһа бары өрөспүүбүлүкэ араас мунуктарыгар үчүгэй үлэһит буолан олоробут. Онно кини өнгөтө улахан. Кини курдук успорду өрө тутар, бу хайысхага сүткэн үлэни ыһтар, күүстээх ирдэбиллэри туруорар буолан, биһиги үлэбит эмиз таһаарылаах диэн этэбит.

Михаил Дмитриевич, 65 сааскын туолбут үбүлүөһүнэн итиитик-истинник эбэрдэлибит! Чэгиэн доруобуйаны, дьоллоох олобу бабарабын. Дьонно, норуока онгорор үлэн үтүө түмүктэрдээх, ситиһиллэрдээх буоллун!

Вячеслав ЛОГИНОВ

— ҮБҮЛҮӨЙДЭЭХ БИИР ДОЙДУЛААХПЫТ —

ӨРҮҮ ИННИКИ КҮӨННЭ

Бу күннэргэ кизн туттар биир дойдулаахпыт, Ил Түмэн дьокутаата, бары үчүгэйдик билэр, ытыктыыр киһибит Михаил Дмитриевич Гуляев 65 сааһын туолла. Кини 1956 сыллаахха, тохсунньу 25 күнүгэр Мугудай нэһилиэгэр элбэх оболоох Евдокия уонна Дмитрий Гуляевтарга күн сириг көрбүтэ. Төһө да ыал саамай кыра обото буоллар, кыра сааһыттан тыа оботун үлэтин барьтын толорон, саастылаахтарын кытта тэһэ сүүрэнкөтөн, дьоллоох оҕо сааһа ааспыта. Мугудай орто оскулатыгар үөрэнэр сылларыгар комсомольскай тэрилтэ сэкирэтээринэн талыллан үлэлээбитэ. Успуорт араас көрүннэригэр куруук күрэхтэһэр этэ. Ол курдук, баскетболга, волейболга, хайыһарга, чөлчөккү атлетикаҕа дьарыктаммыта. Оскуола кэнниттэн Дьокуускайдааҕы педучилище физкултуура салаатын бүтэрбитэ, ытык изин төлөөн, армияҕа сулууспалаабыта. Эдэр эрдэбиттэн сөбүлээн сүүрэр дьарыгын утумнаахтык салбаан, 1980 сыллаахха 1-кы тыа сириг оонньууларын спартакиадагыгар чөмгүйүүн үрдүк аатын сүкпүтэ. Саха национальнай көрүннэригэр успуорт маастара, хайыһарга, чөлчөккү атлетикаҕа 1-кы ыспартыыбынай разрядтаах. Гуляевтар оболорун барыларын кыра эрдэхтэриттэн үлэбэ, үөрэххэ дьулуурдаах ына иллиттэрэ. Онон оболоро бары үөрэхтэнэн, үлэһит бэрдэ буолан, оҕо-уруу бөҕө тэһитэн, билигин Гуляевтар оболоро, сиэннэрэ өрөспүүбүлүкэ араас муннуктарыгар үлэли-хамсыы сылдьаллар, киһилэр ортолоругар өрөспүүбүлүкэ таһымгар үрдүк дуоһунаска үлэли сылдьааччылар да бааллар. Манна даҕатан эттэххэ, Михаил Дмитриевич, өбүгэлэригэр сиэринэн, кыра оҕо төрөппүттэрин көрүөхтээх дьон үтүө үгэстэрин тутуһан, дьонун кырдыар саастарыгар орто дойдуттан барыахтарыгар дизри, Чурапчынан, куоратынан биригэ опорон буюбэйдээн көрбүтэ-истибиэ. Аҕата 80-н, ийэтэ 90-н тахсан баран бараахтаабыттар. Кизн аймахтары түмэр, сүүрүнүүр киһилэрэ эмиз Михаил Дмитриевич кэргэнинэн Анна Николаевнаһын буолаллар.

Омскайга биригэ үөрэммит устудьуон доботторо, кини курдук успуорт эйгэтигэр бэйэлэрин ааттарын ааттаппыт Александр Куприянов, Аркадий Прокопьев ахталларынан, ол кэмнэртэн Михаил Дмитриевич үөрэбин бүтэрэн, дойдутугар тийэн физкултуура уонна успуорт сайдарыгар бэйэтин көрүүлэрин олоххо киллэрэргэ сыал туруорунара, былаан онгосторо дииллэр. Ол баҕа санааларыттан олоххо кирибит биир тусхутунан интэринээт томторугар 200 м, эргимтэлээх сүүрэр дорожкалаах, иһигэр икки волейболлуур былаһааккалаах, сабыылаах манены үлэбэ киллэрбитэ.

"Киһи барахсаны Айыы Танара орто

дойдуга дойдун, дьонун туһугар айт, олоҕу онорус дьон анаан ыһар айылгылаах. Оннук киһинэн үөһээ айыылар бэйэтин норуотун туругурда, дьоллуу ыһыппыт эрэллээх уолларынан Михаил Дмитриевич Гуляевы туох да кэтэх санаата суох дорбоонноохтук этэбин. Кыра эрдэбиттэн үлэ-хамнас ортогугар эриппэн, дьон дууһатынан эт-хаан өттүнэн чэгиэн-чэбдик буоларга ыһынан улааппыт тыа обото үөрэхтэнэн, ситэн-хотон, үлэ үөһүгэр түһэн, ситиһиллээхтик үлэли сылдьарыттан дуоһууа үөрэбин," — дьон Саха өрөспүүбүлүкэтин физкултуура уонна успуорка үтүөлээх үлэһитэ, Д.П. Коркин аатынан судаарыстыбаннай бириэмийэ лауреата, Саха АССР успуорка кэммитэтин 1977-1986сс. бэрэссэдээтэлинэн үлэлээбит А.Е. Алексеев 2016 сыллаахха "Спорт Якутии" хаһыакка "Успуорт уһулуччулаах салайааччыта" дьон ыстатыйатыгар суруйбуттан ахтан сабалыым.

Киһи дьоло дьон — доруобуйа, доруобуйа дьон — дьол буоллаҕа. Михаил Дмитриевич норуотун доруобуйатын уһансаары, икки аналлаах үөрэҕи бүтэрэн, салгыы Уһук Илинни академияҕа салайыы салаатыгар үөрэнэр. Үөрэбин хайысхатынан төрөөбүт улууһугар физкултуура учууталынан олус таһаарылаахтык үлэлээн, аата үрдүктүк ааттаммыта. Кэскиллээх, эдэр үлэһити улуу тириэньэр Д.П. Коркин аатын сүгэр ыспартыыбынай оскуоланы салайарга анаабыттар. Ити кэмнэ Михаил Дмитриевич бэйэтин тугун-ханныгын биллэрэн, улахан салайааччы быһыытынан ситэн-хотон, үлэтэ-хамнаһа өрөспүүбүлүкэбэ, Арасыйыаҕа биллибитэ. Оскуола эдэр дириэктэрин биир дойдулаахтара эрэнэн, итэҕэйэн, Саха өрөспүүбүлүкэтин 1-кы ынырылаах Ил Түмэн дьокутаатынан талаллар. Онон үлэ улахан оскуолатын ааһар — өрөспүүбүлүкэбэ сана хайысхалаах оскуолаларын тэрийиһэ кыттар. Дьэ, уонна ситэн-хотон, саха тыллаах кизн туттар, дурда-хаха онгостор физкултуура хамсааһынын биир тарбахха баттанар салайааччыта буолу үүнэр.

Кизн санаатынан, инникини далааһыннаахтык көрүүтүнэн ситэтэрэн, Арасыйыаҕа аан бастаан тыа сиригэр — Чурапчыга физкултуура уонна успуорт үнүстүүтүн тэрийэр. Тэрийбитэ дьон — эттэххэ дөбөн. Ити үлүгэрдээх чыпчаалы, кэскиллээх былааны ситиһэргэ, олоххо киллэрэргэ кизн хабааннаах сайдыы, тургутуу үлэтэ барьытын, утууар уутун умнан туран сүүрбүтүн-көппүтүн, ардыгар үөрэр-хомойор түгэннэрин бэйэтэ эрэ билэн эрдэбэ.

Үнүстүүт күн бүгүн ситиһиллээхтик үлэли турар. Бу үөрэх кыһата аһыллыабыттан, 20 сыл устата, тыһыынчанан аабыллар анал үрдүк

үөрэхтээх исписапиистэр бэлэмнэнэн, кизн нэлэмэн Сахабыт сириг араас муннуктарыгар норуот доруобуйатын туһугар, үөрэтиһэ-чигиһэ, араас салайар үлэлэргэ таһаарылаахтык үлэли сылдьаллар. Үрдүк кылаастаах ыспартыымыннар иитиллэн, өрөспүүбүлүкэ, Арасыйыа чигиһин аан дойдуга аатырдаллар-сураһырдаллар. Тыа сиригэр физкултуура үнүстүүтүн ситиһиллээхтик тэрийбит бастаы ректор Михаил Дмитриевич Гуляев аата үйэлэргэ ахтылыаҕа.

Успуорт эйгэтигэр бэйэтин хайысхатын булбут, успуорт эйгэтигэр аата-суола биллибит Михаил Дмитриевич 2003 сыллаахха Саха өрөспүүбүлүкэтин физкултуура уонна успуорка кэммитэтин бэрэссэдээтэлинэн аныыллар. Дьэ, ол кэмтэн сабаланаар биһиги Михаил Дмитриевичпыт өрөспүүбүлүкэбэ успуорт сайдыытыгар туһулаахтык үһүн сыллаах өрөгөйдөөх, таһаарылаах

үлэтэ. Ону эмиз бу ахтыыбар А.Е. Алексеев "Успуорт уһулуччулаах салайааччыта" дьон ыстатыйатыттан киллэрэбин: "Мин успуорт эйгэтигэр холбоон-игбээн, үйэ чигиһэрэ үлэлээтим. Ол тухары сыралаах үлэ аһыытын-мьулуунун билэн аастабым. Өрөспүүбүлүкэбэ успуорду салайааччынан физкултуурунай хамсааһын сабаланыабыттан, арааһа, сүүрбэттэн тахса киһи үлэлээн аастаҕа. Ким туох кыахпытынан, төһө билиилээхпитинэн, күүспүт-уохпүт, өйбүт-санаабыт тийэринэн, бары күүспүтүн түмэн үлэлээн, биэ аһылааты ууран, ол сүннүүнэн үлэ өссө силигили сайдыа турдаҕа. Ол ынан баран, Михаил Дмитриевич бэйэтин уһулуччулаах салайааччы быһыытынан чабылхайдык уонна итэҕэтиилээхтик көрдөрдө. Манньык таһаарылаахтык үлэлээбит, кини курдук ситиһиллэммит, үрдүк кирбиһилэри ылбыт салайааччы суох этэ дьон быһааччы эттихпин баҕарабын. Биһиги киһинэн кизн туттабыт — Саха тын сириг бүтүн Арасыйыаҕа, аан дойдуга таһаарда". Хайдах курдук үчүгэй сыанабылы биэрбитий, успуорт биир улахан салайааччыта, аскаһа?!

Михаил Дмитриевич ыһыппыт үлэлэрин сүүрүн онкулларыттан аһыннаах, ситимнээх үөрэҕи уһуулаантан сабаланаан, үрдүк үөрэххэ дизри олохтоото, бастын ыспартыымыннарбыт Арасыйыа, Европа, Аан дойду күрэхтэһиһилэригэр араас көрүннэргэ кыттыыларын хааччылаан, үрдүк ситиһиһилэри көрдөрдүлэр, доруобуйаларынан хааччахтаах дьоммут успуордунан дьарыктаналларыгар аһаан, сөптөөх хайысханы тутуһан, сурдослимпиадаҕа, паралимпийскай оонньууларга кыһыл көмүс, үрүн көмүс мэтээллэргэ тигистилэр, саха национальнай көрүннэрин сайыннаран, Арасыйыа, тас дойду таһымнарыгар тийэ күрэхтэһиһилэр ыһыттар буоллулар, улуустар аһын гостом успуорт күннэрин бүтүн өрөспүүбүлүкэни хабаан кизн далааһыннаах үлэни ыһтар, "Азия оболоро" норуоттар икки ардыларынааҕы күрэхтэһи, норуоттар икки ардыларынааҕы турнирдар, Арасыйыа күрэхтэһиһилэрэ үрдүк таһымна ыһыттар буоллулар, өрөспүүбүлүкэбэ улахан күрэхтэһи ыһыттар улуустарыгар үчүгэй стадионнар, успуорт саалалара, онтон да араас эбийиэктэр тутулунулар, өрөспүүбүлүкэбит юнигэр успуордунан дьарыктанарга сөптөөх аһыг баараҕай тутуулар, онтон да атын кизн хабааннаах үлэлэр ыһытыннылар. Манньык кэскиллээхтик сабаламмыт үлэ-хамнас салгыы сайдыыта салайааччы тэрийэр-салайар үлэбэ уһулуччу дьобурдаабын, ыһынарыйлаах тыллаабын, ыһыытын тийэһэр тиздэр дьулуурдаах үлэһит

буоларын толору тусхулуур. Бу үлэлэр ситиһиллэллэригэр Михаил Дмитриевич киһи быһыытынан хаачыстыбата сүүрүн орусла ылаар саарбахтаммат. Ол курдук, кини оҕо сааһыттан бэйэтигэр сүрдээх ирдэбиллээх, көнө сүүрүннээх, чигиһинэй, судургу майгылаах буолара, эппитин толороро, туруоруммут сыалын ситиһэрэ, үрдүк ирдэбиллээбэ. Ити хаачыстыбалара үрдүк таһымнаах профессиональнай салайааччы буоларыгар төһүү буоллаҕа. Кини — чөл олоҕу тутуһар, онно дьон сөргэни көбүлүүр салайааччылартан биридэрэ. Үөрүннээн, сахалыы сайаҕас, ыалдьытымсах майгытынан, сөргөх кэпсэтинэн дьону бэйэтигэр тардар. Михаил Дмитриевич Арасыйыа, өрөспүүбүлүкэ араас муннуктарыгар тийдэринэ, кинини онно эрэллээх доботторо үөрэ-көтө көрсөллөр. Мин Михаил Дмитриевичи чугастык билэр, добор быһыытынан биир хаачыстыбатын ордук чорботон, биһирээн бэлэһитиһин — кини ханнык да дуоһунаска табыстабына, эдэр эрдэбиттэн алтыспыт дьонугар бэриниһээх, киһилэртэн тэйбэккэ, куруук кэлэ — бара билсэн, сылдьан ааһар.

Билигин Михаил Дмитриевич биһиги үрдүк итэҕэлбитин ылан, Ил Түмэн дьокутаатынан талыллан, ыңчат дьыалаларыгар, физкултуура уонна успуорт сис кэммитэтин бэрэссэдээтэлинэн таһаарылаахтык үлэли олорор. Маны таһынан үтүс уопастыбаннай үлэлээх. Ону сороһун аһыннаах, РФ успуорка министриһитэтин кэллэһигэтин чилиэнэ, РФ национальнай олимпийскай кэммитэтин чилиэнэ, РФ мас-рестлинг федерациятын бэрэсидиэнэ, Саха өрөспүүбүлүкэтин олимпийскай сэйбэтин бэрэсидиэнэ. Ону тэһэ педагогическай наука доктор, профессор буоларын эмиз умнумуобун. Дьэ, бу өр сыллаах, сыралаах үлэтэ тугунан сыаналанна диир буоллаҕа. Арасыйыа уонна Саха өрөспүүбүлүкэтин физическай култуура үтүөлээх үлэһитэ, РФ уопсай үөрэхтэһиһин Бочуоттаах үлэһитэ, "РФ Норуоттар добордоһуулары" уордьан кавалера, "РФ уонна СӨ успуорка сайдыытыгар үтүөлэрин иһин", А.С. Макаренко аатынан мэтээл, "Учууталлар учууталлара" бэлэз хаһааһына. Чурапчы, Бүлүү, Үөһээ Бүлүү, Амма улуустарын, Мугудай, Хоро(Үөһээ Бүлүү), Аллараа Бэстээх нэһилиэктэрин Бочуоттаах олохтооҕо.

Михаил Дмитриевич таһаарылаах, күүстээх үлэтин сүүрүн өйөөччүтэ, эрэллээх көмөлөһөөччүтэ — кэргэнэ Анна Николаевна Гуляева буолар. Кини педагогическай наука хандыыдаата Саха өрөспүүбүлүкэтин үтүөлээх учуутала, РФ норуот үөрэхтэһиһин туйгуна, Д.П. Коркин аатынан өрөспүүбүлүкэбэ ыспартыыбынай интэринээт-оскуолаҕа научнай үлэбэ дириэктэри солбуйааччынан үлэлиир.

Иллээх дьэ кэргэн 3 оболоохтор. Оболор бары — анал үрдүк үөрэхтээх үлэһиттэр. Ыал буолан, оболонсунууланан, билигин сиэннэр эбэлэрин, эһэлэрин сүрэбин манньытталлар. Михаил Дмитриевич иллэн кэмигэр айылбаҕа сылдьарын, хаамарын, бултуурун, сир астыырын сөбүлүүр.

"Харса суох айан — хардалаах" дьон олобун сүүрүн сыала кини олоххо, үлэбэ сыһыанын дьэнхэтик этэр.

Ытыктабыллаах Михаил Дмитриевич! Үбүлүөйдээх сааһынан эбэрдэлээн туран, чэгиэн доруобуйаны, дьэ кэргэннэр туруктаах олоҕу баҕарабын. Дойдун, дьонун туһугар үлэн-хамнаһын таһаарылаах буоллун!

Егор ПУДОВ,
Саха өрөспүүбүлүкэтин физкултуура уонна успуорка үтүөлээх үлэһитэ, Д.П. Коркин аатынан судаарыстыбаннай бириэмийэ лауреата, Чурапчы улууһун Бочуоттаах олохтооҕо, Д.П. Коркин аатынан Ыспартыыбынай Албан Аат мусуойун дириэктэрэ.

Маарыкчаан ыччаттара

Ыччакка аналлаах сыһытары

Сыл бастыгнардын чиэстээтилэр

Тохсунньу 21 күнүгэр «Айылгы» норуот айымньытын дыэттигэр ааспыт сылы түмүктүүр «Твое время» улуустук ыччаттарыгар анаммыт үөрүүлээх тэрээһин ыытылынна.

Тэрээһиннэ улуус баһылыгын социальнай болпуростарга солбуйааччы Николай Аммосов, улуустаагы социальнай салалта начаалынньыга Антонина Капрынова, нэһиликтэртэн талыллыбыт бастыгнар бастыг ыччаттар кыттыны ыллылар.

Бырааһынньык үөрүүлээх чааһын улуустаагы ыччат координационнай сэбиэтин чилиэннэрэ Саха Лаврова уонна Алексей Бурцев ыттылар. Сүрүн дакылааты ыччат лидеры Анастасия Спиридонова онордо. Төһө да карантин буоллар, былааннаах үлэ-хамнас толору ыытыллыбытын ситилии сырдатта, итиннэ быйыл туох сорултар туралларын билиһиннэрдэ. Сана сылынан эбэрдэлээн туран, улуус сайдарын туһугар ыччаттары өссө түмсүүлээхтик үлэлииргэ ынырда.

Улуус баһылыга Андрей Ноговицын экран нөнүө эбэрдэ тылын тиртэ. Пандемия турбут ыарахан кэмнэригэр ыччат волонтерство үлэтигэр көхтөөхтүк кыттыбытын, ону өрөспүүбүлүкэбэ тийиз биһирээн туралларын билиэттэтэ, «Биһиги волонтердарбыт ситиһиллээхтик, таһаарылаахтык үлэстэбиттэрин иһин, 75 волонтерга өйдөбүннүк мэтээллээх дойду

Бэрэсидьиэнин Владимир Путин махтал суругун ылан тураллар», - диир эттэ. Маны тэнэ эдэр дьон бары дьаһалларга, улуус үлэтигэр көхтөөхтүк үлэлииллэрин билиэттэтэ уонна улууска тэриллибит ыччат координационнай сэбиэтин үлэтин үрдүктүк сыаналаата.

Итини таһынан, СӨ ыччат дьыалатыгар уонна социальнай коммуникацияга министриэ Степан Саргыдаев ыччаттарга эбэрдэтин иһитиннэрдилэр. «Ханнык баҕарар хайыскаба, эйгэбэ ыччат көбүлээһинин өйүүллэр. Онон бэйэбит улуускут, өрөспүүбүлүкэбит социальнай-экономическай сайдыытыгар туһуламмыт бырайыактаргытын харса суох көмүскээн иһин. Сана идийэлэргит, сонун бырайыактаргыт олоххо киирээригэр баҕарабын», - диир тылынан Степан Анатольевич этиитин түмүктэтэ.

Улуус дьаһалтатын Бочуотунай грамотатынан Александр Пермяков (Чурапчы), Ольга Кардашевская (Чурапчы), Ньургустаан Тарабукин (Мугудай), махтал суругунан Егор Артемьев (Мугудай), Николай Демьянов (Арыылаах), Егор Рязанский (Одьулуун), Евдокия Романова (Чурапчы), Анастасия Дюдорова (Болтоно) уонна улуус дьоктааттарын Сэбиэтин махтал суругунан Кытаанах нэһилиэгин дьоктаата Айталиа Пономарева наҕараадаланнылар.

Өйдөбүннүк мэтээллээх Владимир Путин грамотата Николай Неустроев (Чурапчы), Татьяна Хомподосова (Чурапчы), Саргылана Петрова (Чурапчы), Анастасия Спиридонова (Чурапчы) туттарылынна.

Маны сэргэ СӨ үрдүкү салалтатын наҕараадалара туттарылыннылар: «СӨ ыччат билиитикэтин туйгуна» бэлиэ - Айтал Керемьянов, «СӨ оҥо хамсааһынын сайдыытыгар кылаатын иһин» бэлиэ - Игнат Владимиров, «Ф.А. Поморцев аатынан Юнаармыйа» мэтээлэ - Дмитрий Солосеев, «Дьулуур» бэлиэ - 11 кылаас үөрэнээччитэ Владимир Дьячковский, СӨ ыччат дьыалатыгар уонна социальнай коммуникацияга министриэтибэтин бочуотунай грамотата - Игорь Сивцев, Семен Жандринский, Ярослав Лебедев, махтал суруга - Варвара Орлова, СӨ Ил Түмэн бастайааннай кэмитиэтин бочуотунай грамотата - Христина Окоемова, Марианна Платонска уонна махтал суруга - Марфа Петрова.

Улуустаагы ыччат координационнай сэбиэтин чилиэннэрэ, үлүс сылын бэрэсэдээтэлинэн

Анастасия Афанасьева сана чилиэннэри, нэһиликтэр көхтөөх ыччаттарын үөрүүлээх түгэниэ билиһиннэрдилэр. Быйылгы сана састаапка киирдилэр: Екатерина Скрябина (Кытаанах), Петр Дьяконов (Болтоно), Алгыстаана Федорова (Хатылы), Диана Васильева (Болтоно), Чурапчыттан Надежда Михайлова, Варя Орлова, Юрий Слепцов.

Баал долгутуулаах түгэниэн араас эйгэбэ сыл бастыгнардын ааттааһын буолла. Биһирдэ эйгэбэ

- "Дорубуйа харыстабыла", "Үөрэхтээһин", "Доброволец", "Тыа хаһаайыстыбата", "Култуура", "Успуорт", "Олохтоох бэйэни салайыныы" уо.д.а. ыччаттар чиэстэннилэр.

Бу күн ыччаттарга анаан эбэрдэ тыл эгэлгэтэ этилиннэ. Ол курдук, СӨ ыччат парламенын бэрэсэдээтэлин бастагы солбуйааччы Анастасия Сивцева, Ил Түмэн иһинэн үлэлиир ыччат парламенын бэрэсэдээтэлэ Антон Васильев уонна Мэнэ Ханалас, Амма, Таатта, Горнай, Кэбээйи улуулун ыччаттара сана сылынан эбэрдэлээтилэр. Бука барыларыгар ситиһиллээх үлэни, кытаанах дорубуйаны, дьолу-соргуну баҕардылар.

Бырааһынньыктаагы кизэни Андрей Васильев - Айаастан, Варвара Орлова, Егор Захаров, «Айыллаана» ансамбыл кизгэттилэр.

Тэрээһин иһинэн, дыэттээби үлэ быһыытынан, нэһиликтэринэн вайн (тэттик күлүүлээх видео) устарга соруудах бэриллибитэ. Барыта 9 нэһилиэк көхтөөхтүк кытынна. Дьүүлүөр сүбэбэ саха сиригэр

биллэр-көстөр артыыстар - "Suorati" бөлөхтөн Альберт Ноговицын уонна "Hitsprod" бөлөхтөн Каша Хобс, маны сэргэ инстаграм-блогер Ярослав Лебедев (@kubelugor) үлэстээтилэр. Күрэх түмүгүнэн кыйылылааһынан Хоптобо нэһилиэгэ табыста. Иккис миэстэ Чурапчы, үлүс миэстэ Мугудай нэһилиэгин хамаандалара буоллулар. @molodej_churacha инстаграм-сирэйигэр ыытыллыбыт кулаастааһын түмүгүнэн "Көрөөччү биһирэбилэ" анал ааты Соловьев нэһилиэгэ ылары ситистэ.

Маны таһынан мааска куонкуруна буолла. Истанньаннар сиадэрэй, ураты көстүүлээх, орус муодунай, араас быһыылаах-таһаалаах, ойуулаах-дьарбаалаах, ханнык баҕарар уобараска сеп түбөһэр мааскалары тикпиттэр. Куонкурус түмүгүнэн кыйылылаахтарынан буоллулар: III-с миэстэ - Хоптобо, II-с миэстэ - Кытаанах, I-кы миэстэ - Чурапчы.

Ити курдук, ыччаттар дьолууа сыһынанан тарбастылар. Бары наҕараадалааһыттары, улуустаагы ыччат координационнай сэбиэтин сана чилиэннэрин эбэрдэлибиди! Үлэбигиригэр, тус олоххутугар үрдүктөн-үрдүк ситиһиллэри, чөл туругу уонна санаттан-сана идийэлэр киирэ туралларыгар баҕарабын.

Сэмэн Жандринскэй хаартыскаба түһэришлэрэ.

ПЕТР ДЬЯКОНОВ:

"Ыра санаа — ситиһии суола"

тодорбун. Испэктээккэ оонньостохпуна, бэйэбэр элбэх сананы арыабын. Олохпор нуучча улуу режиссера Константин Сергеевич Станиславский «Любите искусство в себе, а не себя в искусстве» эппит цитататын тутуһабын. Сөбүлүүр, сөбүлээбэт оруолум диэн буолбакка, бэйэбэр ураты дьоруой диэн баар. Үксүгэр патриотизм, таптал тизмэтигэр сөл түбэһэр оруолу толорор буоллахпына. "Күн тахсар кэмигэр" испэктээккэ Дьуона ис иһиттэн ураты уобарестаах. Кини олобу көрүүтэ, дьонго сыһыана олох атын буолан, оонньуурга интэриһинэй баайы этэ.

- Аны кулууп үлэтигэр кириэххэ. Сана дьыл тэрээһиннэрин эмиз онлайн көрүнүнэн ыһттыгыт дуу?

- Онук. Сана дьылбытын онлайн эрсииминэн тарийдибит. Эрдэттэн бэлэмнэнэн, сүүрбүппүт-көппүппүт. Биллэрин курдук, кулууптар, тыйаатырдар, биир идэлээхтарим бары онук үлэстээхпит. Дьоммутугар-сэргэбитигэр үчүгэй настырыанньаны, алыптаах түгэни бэлэктээтибит иһи диэн эрэллээхпит.

- Кулуупкут иһинэн хас куруһуок үлэлиирий?

- Барыта 15 куруһуок, карантин дьэбэккэ, биир тэтимнээхтик үлэлиир.

Быйыл Болтоно нэһилиэгэр биэс ытык дьоммут үбүлүйдэрин бэлэтиибит. Ол курдук, СӨ биллиилээх судаарыстыбаннай дьизэтлэ Н.Д. Кривошапкин - Уот Субуруускай 125, этнограф, кыраайы үөрэтээччи А.А. Саввин - Өндөрүскэ Саабын 125, поэт, олонхоут М.Ф. Догордуров 115, Аба дойду Улуу сэриитин бэтэрээ, снайпер Г.К. Федоров 105 уонна Социалистическай Үлэ Дьоруойа В.М. Кладкин 90 үбүлүйдээх сыллара. Бу чэрчитинэн онно анаммыт ыһаахпыттар бэлэмнэнэн, куруһуок иистэнньэниэрэ тус бабаларынан олбохтору тигэ сылдьаллар.

- Култуура идэтин талбыт оболорго тузу сүбэлэһэргэ?

- Билинги үйбэ сана ныманы, билиини-көрүүнү хайдах баарар киһи инэринэр. Баба санаа баар буоллабына, туох барыта табыллар. Багаран туран идэтин баһылаабыт киһи дьаныардаахтык, түргэнник сөйдар, сананы арыйар.

- Култуура үлэһитэ хайдах хаачыстыбалаах буолуохтаагы?

- Эппитинэстээх, түргэн, дьонго санаатын тиздэр, бэйэтин тула дьону түмэр буолуохтаах дии саныыбын уонна эрдэ эппитим курдук, баба санаа, тулуур, дьулуур наада. Кулууп үлэтэ хаһан даҕаны биир сиргэ турбат, күннэтэ санааттан сана көрүгнэри тобулан, норуokka тиздэ сатыахтааххын.

- Саха култуурата, тыла симэлийэн, сүтэн эрэр дии саныыгыт дуу?

- Сылтан сып араас омук тыла кириэн иһэр. "Инстаграм" сыһыары, социальнай ситим нөнүө интэриһинэй омуктуу тыллар тарҕаналлар. Оскуола оболоругар кириии тыл түргэнник кириэр. Ол да буоллар, саха тыла да, култуурата да сүтэн эрэр дии санаабыппын. Кэники кэмнэ төттөрүтүн муода курдук буолан ээр диэн көрөбүн. Холобур, дьон оболоругар сахалыы ааттары биэрэллэр эбэтэр бэйэлэрэ пааспардарыгар ааттарын сахалыыга уларыттараллар.

- Айымньылаах үлэбэр ордук кими холобур оностобун?

- Аграфена Дмитриевна Макарова аатынан Дьоксуускайдаагы култуура уонна ускуустуба коллехын бука бары педагогтарын, уһууааччыларын, чуолаан кураторбын Ольга Апполлоновна Стручкованы холобур оностобун. Кураторым Саха сиригэр биллэр-көстөр култуура эйгэтин үлэһиттерин үөрэтэн-такайан таһаарыта. Кини выпускниктара

Чурапчы улууһугар эрэ буолбакка, саха ересүүбүлүктэтин араас муннуктарыгар айымньылаахтык таһаарылаахтык үлэлииллэр.

- Петр, истин сэлэргэһиин иһин махтан! Таһаарылаах, айымньылаах үлэбэр үрдүктэн үрдүк ситиһиилэри баҕарабын.

- Махтанабын. Ааҕааччылары сана үүммүт 2021 сылынан иттих-истинник эбэрдэһибин! Санаа сыл барыбытыгар ситиһиилээх, кыайылаах-хотуулаах буоллун! Бары сөбүлээн сылдьар П.М. Решетников аатынан норуот тыйаатыра көрөөччүлэргэ аана мэлдьи аһаҕас буоларыгар уонна сана артыыстар эбиллэ туралларыгар баҕарабын.

Бүгүн "Маарыкчаан ыччаттара" сыһыарыыга улуустары ыччат координационнай сэбиэтин сана чилиэнэ, улууска араас жанрдаах испэктээктэргэ оонньоон, үгүс көрөөччү биһирэбилин ылбыт артыыс, билигин Болтонотообу норуот айымньытын дьизитин дириэктэрэ Петр Дьяконов ыалдьыттыыр.

- Петр, хаһыалпыт ааҕааччыларыгар хантан төрүттээххин уонна ханнык идэни баһылаабыккын сэлэргэһи түс эрэ.

- Петр Петрович, Елизавета Дмитриевна Дьяконова дьэ кэргэнигэр бастакы обонор төрөөбүтүм. Адам Сылан нэһилиэгиттэн, оттон ийэм Чурапчы бэйэтигэр төрүттээхтэр. Мин Дьоксуускайдаагы култуура уонна ускуустуба коллехыгар "социальной-култуурунай" эйгэ менеджера" хайысхаҕа үөрэммитим. Онтон үөрэхпин салгы үрдэтинэн, Улан Үдэ куоракка тыйаатыр режиссера идэтигэр кириэн, 2019 сыллаахха бүтэрибим. Былырыын тохсунньу ыйтан Болтоно нэһилиэгэр Виктор Афанасьевич Саввин аатынан норуот айымньытын дьизитигэр дириэктэринэн ананан үлэлиибин.

- Тоҕо култуура идэтин талбыккыны?

- Оскуолаҕа 8-с кылааска үөрэнэ сылдьан, култуура эйгэтигэр барарбын номнуо быһаарыммытым. Ол кэмнэ биһиргэ үөрэнэр оболорум ханнык идэбэ үөрэнэллэрин тутунан толкуйдуу да иликтэр этэ. Уопсайынан, култуураны кыра эрдэхпиттэн олус сэнээрэбин. "Кривое зеркало", "КВН" биэриилэри көтүлүккэ сөбүлээн көрөрүм. Кистээн, ким да көрбөтүгэр (күлэр) кыттааччылары үтүктэн буорубалаан көрөр этим. Сыанаба тахсарбын сөбүлүүбүн эрэри, оскуолаҕа үөрэнэр кэмнэрбэр тоҕо эрэ тахсыбат этим. Кэлин, улаатан баран биһиргэ дьэ, КВН-га да буоллун, испэктээктэргэ, араас туруорууларга да кыттар буолбутум.

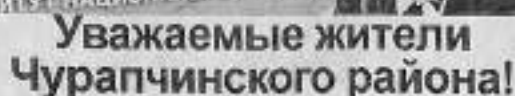
- Петр, араас испэктээктэргэ оонньуурга көрөөччүбүт. Уопсайа хас оруолу толордун? Оонньообут дьоруойдаргыттан ким эйиэхэ чугас курдугуй?

- Араас испэктээктэргэ ынырдаһарына, үөрэ-көтө сөбүлэһэбин. Сыанаба дууһабын ууран туран тахсабын. Оруолларбын эппинэн-хаамынан, өйбүнэн-сүрэхпинэн өйдөөн, турукка кириэн

Сыһыарыыны бэлэмнээтэ Марфа ПЕТРОВА.

— ИДЬО ИЪИТИННЭРЭР —

По всем вопросам можете обратиться по адресу:
с.Чурапча ул. Крупская д.3а, ОВО по Чурапчинскому
району – филиал ФГКУ «УВО ВНГ России по Республике
Саха (Якутия)», р/т 8 (41151) 41-062, с/т 89142309636

Чурапчытаабы бэтэринээрнэй управление
кэлэктиибэ, профкома.

СЭМЭН ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Алексей СЛЕПЦОВ.

Музыка, "Norma Jean" бөлөх музыканы Парфенов Станислав Александрович эмискэ олохтон туораабытынан, ийэтигэр Людмила Валентиновнаба, кэргэнигэр Валентина Николаевнаба – Чыскайрайга, кыыстарыгар, бииргэ төрөөбүттэригэр, чугас дьонулар кэлиэлэригэр Сардаана Николаевна Баишеваба, Александра Николаевна Васильеваба, кинилэр дьиз кэргэттэригэр РИ.Константинов аатынан Амма орто оскуолата, Г.П. Башарин аатынан Сылан орто оскуолагарын кэлэктииптэр,үөрэх үлэһиттэрин профсыйууһун кэмитиэтэ.

Бийгэ үөрэмт табарыстара, Саха
Өрөспүүбүлүкэтин Бочуоттаах тутааччыта,
үлэ бэҕэрдэнэ Аманатов Петр Ефимович
Ыараханньык ыалдьан олохтон туораабытынан,
кэргэнигэр Александра Дмитриевнага,
оболоруугар, сиэннэригэр Чурапчы орто
оскуолатын 1972с. ылылһа.

Хайхыг бэлчээх бүрэлдэхүүн гравитаци: 18.4 00 м. Бэлчээх бүрэлдэхүүн: 16.4 00 м. "Сахабэлчээ" автономнай таргылтатин "Сага олох" хайхыг эрдэсхоньогчир 25.01.2021 с. ороотга ба-агтатинна.